

Året runt med Ostrobothnia Australis 2014

GUN DAHLVIK

Året 2014 var OAs 90:e verksamhetsår. Månadsmötena med vetenskapliga föredrag har varit en central del av OAs medlemsverksamhet, förutom exkursioner och annan uteaktivitet. OA har också bedrivit vetenskaplig verksamhet inom Ornitologiska sektionen och Valsörarnas biologiska station.

Verksamheten inleddes i februari med årsmöte och museipedagog Nina Överholms guidning i Lennart Nilssons informativa fotoutställning om fostrets utveckling, »A child is born».

Den gemensamma uggleexkursionen med österbottniska fågel- och naturföreningar är redan en tradition. I år ordnades den i början av mars som ett samarbete mellan OA, Jakobstadsnejdens Natur, Oravaisnejdens Naturvetarklubb, Merenkurkun lintutieteellinen yhdistys, Malaxnejdens Naturförening och Sydbottens Natur och Miljö.

Björn Stenmark från Finlands skogscentral kom till månadsmötet i mars och redde ut begreppen och tog upp den nya skogslagens betydelse för naturen under rubriken »Kontinuitetsskogsbruk (kalhyggesfritt skogsbruk) jämfört med konventionellt skogsbruk».

Som avslutning på vårens månadsmöten tog föreningen i april fasta på Ostrobothnia Australis verksamhet som naturvetenskapligt museum under många år, »Vad gömmer sig i OAs samlingar?» Sonja Österholm-Granqvist och Gun Dahlvik berättade om samlingarna och guidade i dem.

Våren och försommaren är högsäsong för exkursioner och fåglar, så också i år. I slutet av april hölls holkspikningstalko hos Karl Hamberg i Malax och en vecka senare, i början av maj, deltog OAs ornitologer i BirdLife Finlands nationella och lekfulla tävling mellan olika fågeltorn, Tornens kamp, vid Nojärvs träsk i Petalax under ledning av Ditte Smeds-Weijola.

Den traditionella dagsexkursionen till Valsörarna ordnades i mitten av maj med Anja Sjöholm som ledare och Tuija Warén som guide. Vädret var blåsigt men annars vackert. Några dagar senare ordnades en komposteringskväll i Maxmo hos Teresa Turtonen, där intresserade deltagare fick bekanta sig med olika typer av komposter och fick goda råd för den egna komposten. Den ornitologiska våren avslutades i juni när Ralf Wistbacka förevisade ringmärkning av skogsduva och tornfalk i Tölby.

Verksamheten på Valsörarnas biologiska station, som också fungerar som officiell fågelstation, har innefattat traditionell flyttfågelräkning samt temaringmärkning av bl.a. pärlugglor. För sammandrag av fågelstationsverksamheten se sid. 8–11.

En stor tyngdpunkt också i år har varit fladdermusforskning inom projektet KvarkenBats, som huvudsakligen undersöker de migrerande fladdermössens flyttningsrutter i Kvarken. Dessutom har fladdermöss för första gången ringmärkts på Valsörarna med hjälp av inbjudna forskare. Resultaten från projektets första sommar 2013 publicerades i OA-Natur 16/2014, och senaste säsongens resultat presenteras i denna tidning på sid. 14–27.

Till verksamheten på biologiska stationen har de senaste åtta åren även hört spindelundersökningar, och med en ny art för Valsörarna från sommaren 2014 (se sid. 12–13) är totalantalet spindelarter nu uppe i 219.

OA har under 2014 hjälpt till att bekämpa vresrosens utbredning på Valsörarna. Vresrosen är en främmande art som brer ut sig på bekostnad av inhemska arter.

Ornitologiska sektionen har fortsatt att sköta den år 1986 startade uppföljningen av tornfalksbeståndet från södra Korsholm till norra Närpes. Häckningsframgången var dålig och beståndet mindre än förväntat

Pörtomvargen i OAs samlingar.
Foto: Gun Dahlvik

Ringmärkning av tornfalk.
Foto: Victoria Hallbäck

som en följd av att sorkförekomsten var dålig efter den extrema vintern. Skogsduvor undersöktes i holkområdet i Laihela och vuxna och ungar ringmärktes. Förekomsten var ca 12–15 par. Duvhök förekom igen i området, vilket märktes i form av avbrutna häckningar. Undersökningsområdet för skogsduva i Korsholm besöktes enbart sporadiskt.

Undersökningen av silltrutens ungtproduktion på Hällgrund i Torsö skärgård gjordes för nionde året (2014). Häckningar och förekomsten följdes upp. Med tillstånd från Finlands viltcentral avlägsnades ägg från bon av kända gråtrutpredatorer i samarbete med Socklot

Jaktförening (Fullträffen). Silltrutens häckningsframgång var tydligt bättre än 2008–2012 i den koloni där den mest aktiva predatorn fanns. Försök att artbestämma äggpredatorer med hjälp av kameraövervakning gjordes i pilotskala. Merparten av predationen hade dock skett innan bemanningen av undersökningsområdet inleddes. Överlag var ungtproduktionen hos skärgårdsfågeln mycket dålig p.g.a. det kalla vädret. Undersökningen borde därför upprepas.

Flygekorreundersökningen i Vasa och södra Korsholm har fortsatt. Målsättningen har varit att samla in populationsbiologisk kunskap med hjälp av öronmärkta individer. Holkområdena kontrollerades i juni och augusti. Öronmärkning av vuxna och ungar gjordes. Förekomsten var tydligt bättre än år 2013 men avverkningar hotar några av de bästa områdena. Uppföljningarna av flygekorre i Södra Korsholm och i Larsmo har pågått sedan början av 1990-talet medan undersökningsområdet i Vasa och Korsholm startades i början av 2000-talet.

Skriften »Holkar och fåglar» (fi: »Pöntöt ja linnut»), som informerar hemmasnickare om passande holktyper för olika fågelarter, har tryckts i samarbete med Jakobstadsnejdens Natur och BirdLife Finland.

Skogsrestaureringslägren på Mickelsörarna har pågått sedan 2008 och skogsarbetena färdigställdes detta år. Utöver detta byggdes ett konstgjort bo för fiskgjuse och 19 holkar för knipa och storskrake sattes upp. OA deltog som huvudman för arrangemangen för andra året. Lägre ordnades i början av

augusti i samarbete med Oravaisnejdens Naturvetarklubb och Forststyrelsen med Ralf Wistbacka som koordinator.

Efter skolstarten ordnades OAs världsarvsresa till Höga Kusten. Under fyra händelserika dagar kunde deltagarna bekanta sig med områdets särdrag – men också likheter. Kontakter knöts med ringmärkarna vid Umedeltats fältstation. Under en eftermiddag fick gruppen följa ringmärkarna i deras arbete och de mottogs med glädje OAs inbjudan till svarsbesök på Valsörarnas biologiska station. Resan beskrivs i en separat reseskildring på sid. 34–41.

I mitten av september hölls en kombinerad svamp- och gammelskogs-ekskursion i Iskmo i samarbete med Vasa svampförening. Exkursionen leddes av Niclas Fritzen och Matti Kyröläinen.

I takt med att hösten framskred återupptogs också mötesverksamheten. Det första mötet hölls också i år undantagsvis i Björköby i oktober. Den här gången var det biolog Ralf Wistbacka som berättade om flador och glon i Kvarken, deras betydelse och hur dessa småvattendrag kan restaureras.

På höstmötet i november fortsatte världsarvstemat. OAs ordförande Victoria Hallbäck, som besökt världsarvet Everglades, tog oss med till det hotade världsarvet, som finns i södra delen av ett enormt våtmarksområde i Florida, USA, mest känt för de många alligatorer som lever i området.

Året knöts ihop i december. Då ordnades en kombinerad julfest(middag) och 90-årsfirande med traditionellt program och nya inslag. Fyrtiofem medlemmar och inbjudna gäster såg tillbaka på 90 år av naturvetenskapligt arbete. Festtalet, som återges på sid. 42–47, hölls av rektor och tidigare ordförande Thomas Öhman och en del av OAs pågående projekt presenterades av Ralf Wistbacka. Vi tittade också på bilder från åren som gått.

I övrigt är OA nästan klar med katalogiseringen av Ostrobothnia Australis herbariesamlingar (VOA). Också arbetet med FD Bror Petterssons boksamling är nu inne på slutrakan. Dessutom har OA, tack vare utomstående bidrag, kunnat stöda Kvarkens Naturskolas verksamhet.

OA riktar ett stort tack till Forststyrelsen, NTM-centralen i Södra Österbotten, Svenska Kulturfonden, Svenska Litteratursällskapet i Finland/Ingrid, Margit och Henrik Höijers donationsfond II, Svensk-Österbottiska Samfundet, Waldemar von Frenckells stiftelse och Ålandsbanken vilka möjliggjort förverkligandet av föreningens omfattande verksamhet under året som gått!